

636/2020/PSP/JJ

Warszawa, 17 czerwca 2020 r.

**Szanowna Pani
Marlena Małąg
Minister Rodziny,
Pracy i Polityki Społecznej**
ul. Nowogrodzka 1/3/5
00 - 513 Warszawa

Szanowna Pani Minister,

W imieniu Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka zwracamy się do Pani Minister w związku z ograniczeniem możliwości odwiedzin w domach pomocy społecznej. Do Fundacji napływają sygnały o trudnościach w możliwości utrzymywania kontaktu, nawet telefonicznego, przez bliskich z osobami przebywającymi w domach pomocy społecznej.

Z pisma Sekretarz Stanu w Ministerstwie Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 17 kwietnia 2020 r., nr DPS-V.070.226.2020.MZ, skierowanego do Fundacji wynika, że opracowane zostały zalecenia i instrukcje dla jednostek samorządu terytorialnego prowadzących lub zlecających prowadzenie domów pomocy społecznej. Wśród nich znalazła się rekomendacja przewidująca uniemożliwienie wstępu na teren obiektów domów osobom, których obecność nie jest konieczna do zapewnienia ciągłości działalności placówek. Jednocześnie zalecono umożliwienie mieszkańcom domów pomocy społecznej kontaktu z rodzinami i siecią wsparcia poza placówką z wykorzystaniem urządzeń komunikacyjnych.

Jednak do Fundacji zgłaszają się osoby, które wskazują, że od początku epidemii koronawirusa nie miały możliwości odwiedzenia swoich bliskich przebywających w domach pomocy społecznej, a kontakt telefoniczny jest poważnie utrudniony. Sytuacja ta powoduje, że mieszkańcy domów pomocy mają znacznie ograniczony kontakt ze światem zewnętrznym. Dodatkowo brak jest pewności, jak długo będzie trwała epidemia, więc osoby które się do nas zwracają, nie wiedzą, kiedy będą mogły spotkać się ze swoimi krewnymi i bliskimi (czy np. będzie to za rok lub dwa).

W tym miejscu należy wskazać, że osoby przebywające w domach pomocy społecznej mają praw do ochrony prywatności i swojego życia rodzinnego (chronionego m.in. przez art. 8 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności¹ i 47 Konstytucji RP, a także przez art. 49 Konstytucji RP w zakresie wolności komunikowania się), a sam fakt przebywania w takich placówkach nie może ich realizacji tego prawa pozbawiać. Prawo to obejmuje swoim zakresem m.in. możliwość utrzymywania przez osobę relacji ze światem zewnętrznym, co dotyczy kontaktów z rodziną, przyjaciółmi i bliskimi. W literaturze wskazuje się, że zbyt daleko idące i arbitralne ograniczenia wprowadzane w tym zakresie przez tego typu instytucje mogą być nie do pogodzenia z wyżej wskazanymi prawami². Przy czym Europejski Komitet ds. Zapobiegania Torturom oraz Nieludzkiemu lub Poniżającemu Traktowaniu albo Karaniu w swoich rekomendacjach wskazuje, że administracja placówek powinna nie tylko powstrzymać się do utrudniania kontaktu ze światem zewnętrznym, ale podejmować działania, które mają ten kontakt ułatwić i do niego zachęcić³. Przy czym w tym kontekście w szczególnej sytuacji znajdują się osoby małoletnie przebywających w domach pomocy społecznej.

Wobec tego zwracamy się do Pani Minister z prośbą o informację, czy Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej monitoruje realizację zaleceń dotyczących zapewnienia mieszkańcom domów pomocy społecznej kontaktu z bliskimi za pomocą środków porozumiewania się na odległość i czy mieszkańcy domów mają zapewnioną realną możliwość skorzystania z tej opcji (czy w domach pomocy społecznej jest odpowiednia liczba telefonów lub komputerów i czy personel placówek udziela wsparcia podczas korzystania z urządzeń). Chcielibyśmy również zapytać, czy dysponują Państwo informacjami, w ilu placówkach dostępna jest możliwość przeprowadzenia wideorozmów z mieszkańcami domów.

Ponadto zwracamy się z pytaniem, czy wobec znoszenia obostrzeń związanych z szerzeniem się epidemii koronawirusa planują Państwo przygotować nowe wytyczne i zalecenia przewidujące osobiste odwiedziny w placówkach z zastosowaniem reżimu sanitarnego. W tym kontekście warto wskazać, że otwarte zostały domy dziennego pobytu⁴. Z doniesień medialnych wynika także, że niektóre placówki wprowadziły możliwość spotkań z mieszkańcami domów pomocy społecznej (np. wizyty odbywają się po uprzednim umówieniu, na świeżym powietrzu, z ograniczeniem czasowym i zastosowaniem podwyższonych standardów higienicznych i sanitarnych)⁵.

W związku z powyższym zwracamy się do Pani Minister o zwrócenie szczególnej uwagi na kwestię zapewnienia możliwości utrzymywania przez mieszkańców domów

¹ Konwencja sporządzona w Rzymie dnia 4 listopada 1950 r. (Dz. U. z 1993 r. Nr 61, poz. 284 z późn. zm.).

² M. Szwed, Przymusowe umieszczenie w zakładzie psychiatrycznym w świetle współczesnych standardów ochrony praw człowieka, Warszawa 2020, dostęp: LEX.

³ Raport Komitetu z wizyty na Ukrainie w dniach 9- 21 września 2009 r., CPT/Inf(2011) 29, pkt. 192, dostęp: <https://rm.coe.int/1680698430>.

⁴ <https://www.gov.pl/web/rodzina/10-pytan-o-otwarcie-placowek-dziennego-pobytu>.

⁵ <https://krakow.wyborcza.pl/krakow/7,44425,26004687,siedza-obok-siebie-glaskaja-sie-lzy-kapia-krakowskie-dps-y.html> (dostęp: 08.06.2020 r.).

pomocy społecznej kontaktów z bliskimi. Mamy świadomość, że obecna sytuacja wymaga wprowadzania pewnych ograniczeń, jednak odcięcie od świata zewnętrznego, rodziny i przyjaciół może być szczególnie dotkliwie dla osób przebywających w tego typu placówkach. Dlatego wierzymy, że uda się wypracować takie rozwiązania, które pozwolą pogodzić wzgląd na bezpieczeństwo mieszkańców domów pomocy społecznej z możliwością realizacji prawa do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego.

W imieniu Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka,

2 stycznia 2020 r.

Helsińska Fundacja Praw Człowieka
SEKRETARZ ZARZĄDU

Piotr Kładoczny

Helsińska Fundacja Praw Człowieka
PREZES ZARZĄDU
Donata Przywara

Do wiadomości:

Szanowny Pan
prof. Łukasz Szumowski
Minister Zdrowia
ul. Miodowa 15
00-952 Warszawa